List 39. **NOVICE** Tečaj XXXIX.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 28. septembra 1881.

Obseg: Razglas kranjskim živinorejcem o prodaji goved v Ljubljani in v Kranji. — Na česa pri odgoji kmečke mladine treba dandanes najbolj paziti? — Prilika je tù, oklenimo se je in bodimo praktični! (Konec.) — Avstrijska deželska banka in njeni najnovejši sklepi in njena razna podjetja. — Gospodarske novice. — Méd — izvrsten živež človeku. — Slovenska prisega iz leta 1782. — Spomini. — Deželni zbori. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Razglas

kranjskim živinorejcem o prodaji goved v Ljubljani in v Kranji.

C. k. kmetijska družba kranjska bode

v Ljubljani 8. dne oktobra dopoludne ob 9. uri na dvorišči gostilnice „zum baierischen Hof“ na dunajski cesti po očitni dražbi prodajala iz državne subvencije nakupljene plemenske junce in telice (kakih 10 do 14) štajarskega Muriškega (sivega) plemena,

v Kranji pa 10. dne oktobra dopoludne ob 9. uri kakih 15 repov Belansko-Pincgavskega (rudečega) plemena.

Ta živina se bode postavila na prodaj za polovico tiste cene, za katero jo družba kmetijska kupi, in se prodá tistemu, kdor največ dá, proti temu, da jo 1) koj plača in 2) se po pismu zaveže, da jo najmanj dve leti za pleme obdrží. K tej dražbi se zato pripuščajo samo kranjski živinorejci.

Glavni odbor kmetijske družbe kranjske
v Ljubljani 24. septembra 1880.

Na česa pri odgoji kmečke mladine treba dandanes najbolj paziti?

Spisal Anton Derganc.

Ko so se razglasile nove šolske postave, da bode moral vsak otrok šolo obiskovati ter učiti se raznih predmetov, jeli so ljudje zlasti na kmetih godrnjati in z glavami majati, češ, da „iz te moke ne bode zdravega kruha“. Mislili so si namreč, da se ta postava ne bode dala tako lahko izpeljati, pa ko bi to bilo mogoče, prinesel bi ta učni načrt malo koristnega sadú, nravni odgoji bil bi pa v veliko škodo, zraven pristavili so pa temu še to opazko: zakaj se ni postavil med obligatne predmete tudi nauk v kmetijstvu, za kmeta najbolj važni predmet?

In ti ljudje se niso motili! Naš kmet v obče je praktičen, previden, ima zdravo domačo pamet in zrele nazore. On si je mislil to reč tako-le: Ako bodo hodili otroci dolgo časa v šolo in učili se raznovrstnih reči, izneverili se bodo kmečki hiši in svoji domači družini, ter postali polovičarji, to je, zmazek, ki ni tič ne miš, „človek“, ki naučil se je v šoli nekoliko in to površno, ki ni potem ne za kmeta, ne za gospoda, ki zataji pri vsaki priložnosti svojo domačijo, ter sramuje se celó svojega kmečkega stanú. Še hujši bila bi v tej zadevi pa kmečka dekleta, ki mislijo, ako znajo uže nekoliko plesti in druzih ročnih delov — po stari narodni pesmi: „znam štrikat, znam heklat, znam šivat lepó“, da so uže na pol gospodičine in da cele postanejo potem, ko pridejo k gospôdi v mesto služit.

V istini! kmet se ni prevaril v svoji sodbi. Kdor kmečke razmere natančno pozna, potrditi mora to za kmetijski napredek zeló žalostno novico. — Večina dečkov, ki izostala je iz šole, sramuje se potem domačega, kmečkega dela in domačih običajev; isto tako tudi dekleta. Ako jih stariši silijo delati na polji in sploh opravljati domača, kmetijska dela, zavrnejo jih taki prevzetneži: „jaz se nisem zato učil ali učila, da bi gnoj kidal“; dekleta ne spraviš pa še tako daleč, da bi gnala živino na vodo, pojdem rajši v mesto služit, „vsaj znam štrikat“ zadere se ti taka popačena punčara. Ako je pa v resnici tako — in kdo bode rekel, da ne — kako moremo tej nezgodi in veliki oviri kmetiškemu napredku v okom priti?

Da bodemo vprašanje to rešili dobro, moramo spregovoriti nekoliko besedic o cilju, ki ima ga ljudska šola na deželi. Kmečka ljudska šola, to je, sploh šola na deželi, osnovana je za kmečki stan in ima edino le ta nalog, kmečke otroke pripravljati ter izrediti jih za kmete v pravem in dobrem pomenu. Ljudski učitelj na deželi mora pri vsacem predmetu pred očmi imeti ta cilj, ter prirediti v tem smislu ves svoj učni načrt.

Prva napaka, ki more jo ljudski učitelj na deželi narediti, je ta, da ne razloči šolske mladine, katero ima odgojevati, od one, ki pripravlja jo učitelj v mestu za srednje šole. Vsak odgojitelj, predno začne važno delo izreje, se mora vprašati, koga imam odgojevati, zraven misliti pa na konec, po starem latinskem pregovoru „respice finem“. Drugače moramo odgojevati otroke za kmečki stan, drugače zopet za šole, na katerih se potem pripravljajo dečki za obrtnijski, kupčijski stan, ali pa n.. srednjih šolah za druge stanove. Tu utegnil bi nam pa kedo ugovarjati, da ljudska šola ima povsod enaki nalog, kajti ona soznanja otroke samo s prvimi učnimi elementi. Dobro! al to veljá samo o ljudskih šolah takih, ki pripravljajo otroke za srednje

in enake šole, ona dá jim samo temelj, na katerega zidati morajo potem te šole. (Konec prih.)

Prilika je tù, oklenimo se je in bodimo praktični!

Spisal M. Rant.

(Konec)

Napredni in za blagor ljudstva resnično zavzeti možje v postojnskem okraji so pa za vpeljavo „Vipavskega sadjerejskega društva“ tudi vsem drugim okrajem naše mile domovine utemeljili uzoren in posneme vreden zgled pravega napredka. Posnemali naj bi ga gotovo naprednjaki v kmetijstvu po vseh okrajih cele kranjske dežele, kar naj bi se razširjalo tudi po sosednjih slovenskih kronovinah!

Tako postala bi naša sicer uboga, a poštena slovenska domovina splošni rajski sadni vrt, ter bila bi potomcem našim najboljši dokaz, da smo umeli pri vsem pomanjkanji štediti in si pritrgovati edino v ta namen, da smo napredovali na poti vodečem k blagostanju, in pa, da smo jim utemeljili pravi vir srečne prihodnosti, kar bodo gotovo tudi sami — vzbujeni po dejanskem zgledu — skrbno nadaljevali nam v slavni spomin, sebi pa v prid in korist.

Dokaz bode pa tudi to, da smo imeli razum, pogum in srce na pravem mestu, namreč tam, kamor nam je vse to mili Stvarnik bil prec iz začetka odločil.

Na noge toraj eden za vse in vsi za enega z duševnimi močmi; oklenimo se krepko nam nudeče se prilike ter bodimo praktični ljudje vsak na svojem mestu, ne pa teoretični in črni egoisti. Delajmo za prihodnost, ne pa le samo za minljivo peno sedanjega časa!

Dne 10. maja t. l. ob slovesnem trenutku poroke prevzvišenega para Habsburške hiše bil sem na kratko omenil, kako moremo svojim naslednikom ogromno svoto več milijonov goldinarjev zagotoviti. En pogoj k temu prične se z božjo pomočjo v tukajšnjem okraju z „Vipavskim sadjerejskim društvom“ izvrševati. Da bode pa to tudi pravega vspeha, potrebno je, da zlati in dragi čas na vse strani skrbno in dobro ter koristno obračamo, svoja gospodarstva vsak po svojem stanu tako uredimo, kakor bi to moralo biti po božjih in naravnih zakonih, da si tako tudi uže za sedanjost moremo potrebnih gmotnih pripomočkov priboriti. Koliko ur, dni, da!, celih tednov posameznik brez vsega prida v večnosti žrelo zginiti pusti — sebi in drugim v škodo! Kolika zguba je uže samo to na vse strani! Pa tudi koliko krajcarjev in goldinarjev se brez vse skrbí lahkomišljeno zapravi, čemur ni le nezadolžena, temveč lastnozakrivljena nevednost in lahkomišljenost vzrok! Privadimo se vsi strogega in resnega gospodarskega mišljenja na vse strani, ter se trdno oklenimo vsake prilike, katera se nam v naš lastni in napredek naših naslednikov ponuja, ter je ne pustimo več iz rok po nobenem načinu! Pregovor veli: „Enkrat zamujeno — za vselej zgubljeno“.

Da bi pač te moje vrstice našle dosti resnih poslnšalcev! To je moja najiskrenejša želja, katera, ako bi se tudi vresničila, bila bi mi nezasluženo velikansko plačilo. Bog daj obilni blagoslov svoj! *)

*) V zadnjem listu „Novic“ na strani 302. v 2. oddelku v 5. in 6. vrsti od zgoraj naj se čita: „revnejših po deset skupaj, vsak z letnim doneskom po 10 kr.“ — ne pa po 25 kr. kakor napačno tam stoji.

Národno-gospodarske stvari.

Avstrijska deželska banka,

njeni najnovejši sklepi in njena razna podjetja.

Kakor je bilo v predzadnji številki „Novic“ v dopisu iz Maribora naznanjeno, zborovala je izredna glavna skupščina „avstrijske deželne banke“ 19. dne t. m. na Dunaji. V bankini sobani se je pod predsedništvom prvega vodje imenovane banke Nj. ekscelence grofa Wodzickega zbralo 44 delničarjev, kateri so vsega vkup 36.000 delnic s 720 glasovi zastopali. Najprej je prebral glavni ravnatelj gosp. vladni svetovalec Hahn glavno poročilo, v katerem se je v tesnih potezajih podala natančna slika dosedanje delavnosti tega denarnega zavoda. Gospodje delničarji so tu zvedeli, pri katerih podjetjih se je imenovana banka vdeleževala in kaka je bila njena delavnost pri njih. Zvedeli so, da se je deželska banka vdeležila porazdaje 5percentne avstrijske papirne rente, dalje, da je sodelovala pri vredbi denarstvenih vrednosti zapadne železnice cesarice Elizabete, da je pomagala pri grajenju in pripravljanju denarstvenih potrebščin za železnico iz Buda-Pešt v Zemun, da se je vdeležila tudi utemeljitve delniške družbe ogerske deželne banke v Buda-Pešti, združenja Rima Muranjskih železarij s Salgo-Tarjansko družbo za stanjševanje in zboljševanje železa, da se je vdeleževala grajenja českih lokalnih železnic in pomagala pri srbskem državnem posojilu, da se je dalje vdeležila vtemeljitve narodne banke za Nemško, banke v Milanu in naposled tudi vtemeljitve avstrijske planinske rudarske družbe. Konečno omenjava poročevalec še druzih tekočih bankinih poslov in povdarja njihov ugodni napredek.

Po poprečnem preračunu se pokaže do 15. septembra t. l. čistega dobička 2 milijona in 787.000 gld., kar več ko 15percentne obresti delniškega kapitala po vsakokratni časovi cenitvi pomenja.

Predlogi upravništvenega sveta, da se delniški kapital od 40 milijonov gold. v zlatu ali 100 milijonov frankov povzdigne na 80 milijonov gold. v zlatu ali na 200 milijonov frankov po izdaji novih nadaljšnih 200.000 delnic po 200 gold. av. v. v zlatu ali 500 frankov, dalje da se nekateri paragrafi pravil spremené, kar je ravno zarad te pomnožitve kapitala potrebno, in da se upravništveni svet pooblastí teh 200.000 delnic s 50 procenti, to je, 100 gold. av v. v zlatu ali 250 frankov delnica izdati, in slednjič način, po katerem se ima ta izdaja delnic vršiti in vplačevati. Vsi ti predlogi upravništvenega sveta so bili jednoglasno sprejeti. Zajedno so se zarad izdaje novih delnic sklenjeni načini z družbo „Société de l' Union Générale“ na znanje vzeli in odobrili. Po teh pogodbah se ta družba zaveže vseh na novo izdanih 200.000 delnic deželske banke prevzeti in 1. oktobra 1881. l. vplačati in starim delničarjem vse nove delnice, in sicer za jedno staro prepustiti jedno tako nove izdaje. Vrhu tega se je „Société de l' Union Générale“ zavezala tisti dan, ko bode visoka vlada sklepe glavne skupščine odobrila, svoto od 15 milijonov frankov v gotovini za reservino zalogo deželske banke v blagajnice ravno te družbe vložiti. Deželska banka bode kot plačo na odbitek do 1. oktobra obresti s 4 gld. 16 kr. v zlatu, kar toliko vrže kolikor 10 frankov 40 centimov, starim delničarjem izplačala. Dividenda in naddividenda pride za prvo poslovno leto vsem delničarjem na prid. Način pomnožitve kapitala deželske banke po izdaji novih 200.000 delnic s 50percentnim vplačevanjem je bil izbran na posebno zahtevanje francoskih velikih denarnih mogotcev. Upravništveni svet

deželske banke je vendar oziraje se na Avstrijskem običajne v nova pravila zajedno to določbo sprejel, da se bode popolno vplačevanje vseh 400.000 delnic najdalje v teku treh let zgodilo, ko se bode pomnožitev kapitala odobrila. (Konec prih.)

Gospodarske novice.

Letina v Avstriji po poročilu c. kr. ministerstva kmetijstva pričetkom septembra.

Pšenice in rži pridelalo se je dobro-srednjo mero, ovsa pa nekoliko več. Ječmena, o katerem se je mislilo, da bo pridelek obilen, pridelala se je le srednja mera. Tudi pri koruzi je le srednja mera pričakovati. Isto veljá tudi o ajdi v tacih krajih, kjer je še niso poželi. Repa in krompir popravila sta se po dežji bolj, kakor se je s prva mislilo; zato bode njun pridelek še precej dober, razen nekaterih krajev na Kranjskem, Tirolskem, Českem in v Bukovini, kjer tožijo, da krompir gnjije. Pridelek otave na deteljiščih in travnikih je manj kot srednji. Vina se je še zmerom prav mnogo nadjati, med tem, ko je sadja v nekaterih krajih prav malo.

400.00 gold. bode južna železnica

plačevala deželi štajarski dohodninskega davka. S tem denarjem hoče deželni odbor, kakor „Wiener landw. Zeitg.“ poroča, zopet podkovsko šolo v Gradci ustanoviti in na ondašnjem politehniku poúk v kmetijstvu in gozdarstvu vpeljati.

Trtna uš

je na Francoskem 500.000 hektarov vinogradov čisto uničila in 450.000 hektarov hudo poškodovala. Zdaj razsaja v Gironde, najboljšem vinskem kraji Francoske, kjer je od 172.000 hektarov vinogradov uže 136.000 hektarov napadla in 20.000 čisto uničila. Amerikanske trte se menda tej pošasti najbolj upirajo.

Kako na Ruskem zavarujejo govejo živino.

„Učimo se Avstrijanci od absolutistične države ruske nekaj o tem, česar do sedaj v Avstriji še nismo uganili, to je: zavarovanje goveje živine“ — piše „Wiener landw. Zeitg.“.

Na Ruskem zavaruje vlada govejo živino pred govejo kugo in sicer tako, da za vsako govedo, katero pogine po kugi, 30 do 70 rubljev odškodnine plača, zato pa od vsacega gospodarja davek po pol odstotka ali k večemu dva odstotka pobira. Odškodnina je pa tako uredjena, da za goveda, pitana s tropinami, plača 70 rubljev, za jalovo živino 50 rubljev itd.; celó za tako živino, katera medpotoma pri izvožnji pogine, prejme gospodar odškodnino.

Naj bi po tem zgledu tudi avstrijsko-ogerska vlada osnovala splošno in posilno asekuranco tudi pri nas, vsaj večletne izkušnje kažejo, da so dosedaj vse privatne asekurance za živino, ki so bile v Avstriji ustanovljene, na kant prišle.

Poúčne stvari.

Méd izvrsten živež človeku.

Na hvalo medú beremo v časniku „Oesterr. ungar. Bienenzeitung“, da ima med tri izvrstne lastnosti, ki so: dober okus, lahka prebavljivost in pa izvrstna redilna moč. Kakor voda, ki jo človek popije, gre naravnost v kri in ne pusti nobenega ostanka, tako tudi med takoj prestopi v kri in človeka greje in redi.

Je li pa to res? imamo li dokazov za to?

Dokaz najočitnejši je to, da zárod čebelne matice, ki se redí izključljivo le z medom, ima pričetkoma sicer usta in čeva, zadnjice ali riti pa ne. Kakor nekatere živali, ki vedno le v temoti živé, nimajo in ne potrebujejo očes, tako tudi mlade čebele ne potrebujejo zadnjice, kajti vsa hrana takoj stopi v kri in nič ostanka v črevesu ne popusti.

Kolikor tedaj vžijemo medú, to vse je popolnem naše, to je, vse ostane in se prosto spreminja v telesu. Ni ne tedaj gola domišljija, ako se kdo čuti krepkejšega, če vživa za zajutrk med, kakor če bi vžival najmastnejše surovo maslo (puter). Poleg tega tedaj, da skrbimo za dobro mleko, skrbimo tudi za pridobivanje čistega medú; tako bi te dobrote deležen postal kmet in meščan.

Národno blagó.

Slovenska prisega iz leta 1782.

Uvrstite, drage „Novice“, člankom svojega lista malo drobtinico, ki nam kaže, kako je prosti naš narod pisal pred 100 leti svoj jezik. Prepisana je „prisega“ po izvirniku.

„Jeſt Mathia Seiz inu Jeſt Mathia Savierscheg perſeschem Bogu Ozhetu, Sinu ínu Suetimu Duchu, de Smo mi Soſedie is Savertatsch kar jeſt pounm u tem krajo, ki ſe malo Berdo imenuje, uſsellej, kar je blo potreba, koker leſ ſekati, Paſsli inu toku uſse Pravize koker Noulani noter imeli inu tudi Smo schiher in u meru paſsli na malim Berdu, Voſtrim Verhu do zeste inu do guidouzhouga Bukouja u koti inu tu. Toku guiſhno, koker meni Bug uſigamogozhni na moi puſsedni zhaſ pomagat ozhe. Amen. A. H.

Zabavne stvari.

Spomini.

„Sine ira et studio“.

Pridejo trenutki v našem živenji, ko se nehoté spomnimo onih dni, ki smo jih prebili med šolskimi zidovi. Spominjamo se pa onih časov tem raji, čem bolj so bili zanimivi za nas. Tista doba, v kateri nam je bilo odločeno, obiskavati „modric slovenskih hram“, je bila v marsikaterem obziru, lahko rečemo, tudi v političnem obziru zanimiva.

Naj zato objavimo nekoliko tacih spominov iz preteklih dni. Čitatelji naši bodo lahko posneli, kakošen je položaj slovenskih profesorjev in kakošen slovenskih dijakov na naših srednjih šolah.

Bilo je leta 187—. Na gimnaziji * spremenilo se je v teku časa mnogo. Stare učiteljske moči so odstopile, nekatere tudi nolens volens in nastopile so mlajše. Tudi dijaško življenje postalo je drugače. In sedaj ima tudi nov ravnatelj nastopiti poslovanje. Dijaki smo zopet prišli iz mnogih krajev v malo mestice, da si bistrimo um po ne predolgem odmoru dveh mesecev. Pričakovali smo novega ravnatelja. Kakor smo si ga uže slikali v duhu, istina je, da nismo pričakovali narodnega možá, pa tudi tacega ne, ki bi bil kos slovenskemu jeziku. Pa vsaj smo se uže tacih predstojnikov navadili, kajti „50 meilen weit vom windischen land“ bila je takrat parola ustavovernega ministerstva. Kdo

*

bi si tedaj bil upal trditi, da tako ravnanje ni koristno neukretnim Slovencem, ki v kolosalni svoji predrznosti celó zahtevajo slovenskega jezika zmožnega ravnatelja. In res je bilo tako. Prišel je mož, se ve da v političnem obziru popolnoma tak, kakor smo si ga mislili. Nekateri so trdili, da je prišel s Českega, a da je „deutschböhm"; gotovo bilo je pa to, da slovenskemu življu ni bil prijazen. Da pa je za slovenske dijake se bolj zanimival, kakor je bilo treba, to vé vsak, ki ga je poznal.

Ta mož je hotel gimnazijo reformirati po svojem duhu; da je ni predrugačil, kriva je bila velika opozicija, katera se mu je od vseh strani nasproti stavila. Sosebno to ga je bôdlo, da so se dijaki naročevali na slovenske liste, bodisi politične ali beletristične. To mu je kot tujcu bilo popolno neznano, da tudi slovenska mladež podpira domače slovstvo. Tako se je uže prve dni njegovega vladanja zgodilo, da je slovensk beletrističen list, namenjen dijakom, nekega dne mahoma izginil. Vprašali smo šolskega slugo, kam je neki prišel list? A sluga, ki je mimo mnogih druzih lastnosti imel tudi to, da se ni hotel zameriti ni dijakom ni vodji, odgovoril je lakonično: „Stari jo je vzel". Sedaj je bil ogenj v strehi. Ko smo pa premišljevali, kaj je v tem slučaji storiti, pokliče me ravnatelj k sebi. Ne vem, zakaj je on v tacih in enacih slučajih tako rad posebno mene interpeliral. Dal mi je sicer dotični list nazaj, a naročil mi je, naj pridem čez nekoliko dni k njemu ter naj mu razložim obseg dotičnega lista. Jaz sem mu čez nekoliko dni v resnici referiral o listu; a povedal sem mu tudi mnogo tacega, kar ni bilo v listu. On je bil zadovoljen, in mirno in tiho sva se ločila. Ako mu je bil uže slovenski beletristični list trn v peti, kaj še le politične slovenske novine? Zato je pa dotične zločince k sebi pozval ter jim ostro zatajčal, naj se ne naročujejo na take umazane liste (ali da se držimo njegove lastne terminologije „schmutzblätter". Ker se je nek slovensk političen list drznil njegove sakrosanktne osobe javno dotakniti, tedaj mu konsekventno vse politične novine slovenske niso nič prida. Koncem tistega leta pa se je pošiljala naročnina na dunajski „Zvon". Po stari dijaški navadi nabiral je dijak višjega razreda naročnike. To nabiralno pôlo je vodja meni nič tebi nič konfisciral. Poverjenik „Zvona" bil je poklican na raport; pojasnil mu je sicer stvar, da „Zvon" je le lepoznansk list, a ravnatelj ga ni hotel razumeti. Svetoval mu je, naj vso to stvar pusti, kajti „der herr S. wird auch ohne diese abonnenten leben können; die bibliothek wird ohnehin zwei exemplare bestellen; da können's schon lesen." Mož je pač malo bil podučen o našem položaji. Koliko slovenskih pisateljev neki je uže obogatelo? Dijaki smo, kakor drugod, tako tudi tukaj prejemali dunajski „Zvon". Začetek ravnateljev je imel tedaj slab vspeh. Mogoče je in tudi zelo verjetno, da je ravnatelj pogrešal pomočnika, ki bi ga bil v njegovem smislu podpiral. Našel ga je pozneje in ta je bil začetkom zvest zaveznik; uže leto in dan za njim prišel je na gimnazijo nov mož, ki naj izreja slovensko mladino. (Dalje prih.)

Mnogovrstne novice.

* *Kedaj in zakaj se je začelo opoludne zvoniti?* Leta 1456. prikazala se je na nebu zvezda repatica. Ljudje so se silno bali, ker je nekdo prorokoval, da se bo tega in tega dne ravno o poludne svet podrl. Prišel je strašni dan, prešlo strašno poludne, pa vse je ostalo pri starem. Za spomin je takratni papež zapovedal opoludne zvoniti, kar se še današnji dan vrši.

Obravnave deželnih zborov.

Deželni zbor Štajarski.

Kako prijazen je nemškutar do Slovenca, kaže nam naš deželni zbor, kjer izmed 8 slovenskih poslancev, ki jih šteje ta zbor, niso Nemci ni jednega Slovenca v kak odsek volili, izmed konservativnih nemških poslancev pa le po 1 poslanca. — Iz proračuna deželnega odbora je razvidno, da bode prihodnje leto primanjkljej znašal 2 milijona in 236.559 gold. Tako gospodarijo ustavoverci.

Deželni zbor Koroški.

V govoru, s katerim je deželni glavar dr. Stieger pozdravil poslance, je povdaril, da narodnemu razporu v deželi še žalibog ni konca ne kraja! Kako da deželni glavar pride do te pritožbe? So li Slovenci na Koroškem še premalo mrtvi, da si deželni zbor drzne o „Nationalitätenreibungen" govoriti. Dr. Stieger je pač le govoril v imenu svojem in svojih tovarišev, katerim koroška dežela mora biti nemška.

Deželni zbor Tržaški.

Deželni glavar je v začetnem svojem govoru britko tožil, da nimajo Tržačanje še Predelske železnice, češ, da ona edina more Trst rešiti propada. Mož noče vedeti, da vzroki povdarjanega propada tičijo drugod! Iz tega pa, kakor je vladni zastopnik, ces. namestnik baron de Pretis, pritrkoval jeremijadi deželnega glavarja, kazalo se je preočitno, da je deželni glavar bil le trobentač de Pretisov, ki je ves zaljubljen v ono železnico. Ko bi bil baron de Pretis takrat, ko je bil na Dunaji finančni minister bolje gospodaril s financami avstrijskimi, bil bi zdatniše pomagal zidanju Predelske železnice, kakor zdaj s svojim javkanjem.

Deželni zbor Kranjski.

Z navadnimi formalitetami se je odprl tudi deželni zbor kranjski, v katerega so razen bolehnega g. Dollhofa prišli vsi ustavoverni poslanci, izmed narodnih poslancev pa niso bili pričujoči: dr. Bleiweis, Klun, dr. Zarnik in Pakiž.

Gosp. c. k. deželni predsednik Winkler je zbornici predstavil novoimenovanega deželnega glavarja grofa Gustava Thurna, ki potem ogovori zbornico slovenski in nemški, povdarjaje, da bode o vsem popolno objektivno postopal po prevzvišenih željah Nj. veličanstva: „Jaz hočem mir med svojimi narodi".

Gospod deželni predsednik Winkler izročí dve vladni predlogi, namreč načrt postave, kako naj se uravná obiskovanje na rudniški šoli v Idriji in nadpravico javnosti imajočih osobinskih šol, in pa predlogo gledé vprašanja o neugodnostih dvojne uprave. Drugi dve vladni predlogi, kako namreč prenarediti domovinsko postavo in zastran volitve v reklamacijsko komisijo, odposlali ste se uže poprej deželnemu odboru.

Potem so se vršile navadne volitve odsekov in pa druge. Zoper volitev vit. Vestenecka v finančni odsek ugovarja dr. Vošnjak, rekši, da narodni poslanci ne stopijo v odsek skupno s Vesteneckom, ki je nedavno razžalil narod slovenski s psovanjem jezika slovenskega. Baron Apfaltrern in dr. Schrey sta ga skušala zagovarjati. — Konečno so se različne predloge in peticije izročile dotičnim odsekom.

V 2. seji je gospod c. k. deželni predsednik zboru izročil vladno predlogo, po kateri naj bi deželni zbor

svoje mnenje izrekel, ali spada Žumberski okraj in Marijindolska občina k deželi kranjski? — Poslanec Potočnik je napovedal predlog o železnici iz Trsta čez Razdrto na Škofjo Loko itd., da se tako po najkrajši poti Trst združi s severnimi deželami.

Naši dopisi.

Iz Prage 23. sept. — Bralci naši se bodo še spominjali, kak hrup so zagnali nemško judovski listi o koncu meseca junija t. l. zavoljo nekega pretepa v gostilnici v Kuheljskem, češ, da to je začetek „preganjanja Nemcev na Českem.“ Naj bralcem danes po poročilu „Politike“ povem, da enako kakor pri vas na Kranjskem o pretepu na Jančah in lani v Medvodah, so nemčurji gnali strašansk hrup, tako tudi o pretepu Kuheljskem tukaj. Iz navadnega ravsa pri pijači so hoteli napraviti celó politično bitvo zoper nemški narod na Českem. Upili so, da stol ministra Taaffe-a se maja zaradi „Kuchelbada“ in da je celó papež po kuheljski dogodbi tako razburjen bil, da ni hotel dovoliti Slovanom slovanskih cerkvenih obredov, pruski list „National-Zeitung“ pa še danes prav resno piše, da je shod ruskega in nemškega cesarja v Dancikem nasledek one strašne vojske, ker reveži Nemci morajo zdaj pomoči iskati na Ruskem. To je taka bedarija, da bi človek ne verjel, da jo more kdo pisati, če bi je tiskane ne bral. Koliko blata, toče in strel se je zavoljo tega na češki narod v dveh mesecih zmetalo, kako so ga črnili pred svetom, se še popisati ne dá. In kaj je bila ta strašanska „bitva v Kuheljskem“! Če sploh kje veljá latinski pregovor: „stokajo goré, pa pride na dan miš‘ — je to tukaj. Te dni je bila v Pragi konečna sodnijska obravnava zoper kuheljske hudodelnike, ki je jasno pokazala, da niti lasú ni političnega na vsej zadevi, nego da je čisto navaden ravs bil med vinjenimi pivci v gostilnici. Zatožencev je vseh skup bilo troje, pa ne eden študent, marveč čisto navadni ljudje, kakoršni hodijo ob nedeljah iz mesta na pijačo. Najboljši priči o tem sta policijski komisar in krčmar sam. Hudega se pri tepežu ni nikomur nić posebnega zgodilo; kar so pobili stekla, bi ga bil lahko v klobukovi štuli ven nesel. Zato je šla vsa ta reč pred sodnijo, in nikamor drugam, najmanj pa na politični boben, mesto Praga in česka dežela ne moreta po nji čisto nič prizadeta biti. Se ve, da tudi take tepeže vsak mora obsoditi, grdi so povsod, bodi si na Nemškem, Laškem, Francoskem ali Českem, pa da se kar ves narod, vsa dežela zavoljo njih razupije, to je še grše. Izmed treh zatožencev sta dva obsojena v kazen, eden je za nekrivega spoznan; pravica se je toraj zgodila, poškodovani bodo tudi odškodovani; — kdo pa bo odškodoval češki narod za vse to, kar je moral trpeti od svojih sovražnikov, nemško-judovskih ustavovercev! Res, veliko mora trpeti Slovan, veliko grenkih in nezasluženih požreti od svojih zagrizenih sovražnikov. Za take krivice pa naš Nemec nima ne jezika ne peresa. Bodi Bogu potoženo!

V Gorici 26. sept. — Duhovnih vaj (od 19. — 23. t. m.) se je udeležilo 60 mašnikov, med njimi — po naključbi — 8 najboljših pevcev. Razen druzega zrnja so zanesli zbrani duhovniki na vse štiri vetrove tudi seme pravega cerkvenega petja. Vtisa, ki so jim ga zapustile na pr. koralne (cecilijanske) litanije, ne bodo se iznebili tako hitro. Te litanije — tako pete — v tihi noči ($8^1/_2$ ure zvečer) bile so kaj veličanskega. — Delo pa venča še le — konec. Maševali so v petek in sv. obhajilo delili prečastitljivi starček knez-nadškot sami. In to je bila njihova „demantna maša“ — to je 60letnica njihovega mašništva. V zaprti cerkvi, pa vendar sred zastopnikov vse nadškofije — med milim petjem so dostojno obhajali spomin dne 23. septembra 1821., ko so bili v Ljubljani v mašnika posvečeni. Po sv. opravilu je preč. g. prošt dr. Valussi prevzvišenemu jubilantu v obednici primerno v lat. jeziku častital; vsi nazoči so voščilu z navdušenim „vivat“ pritrdili. — V soboto so se odpeljali 84letni knez v Gradišče birmavat; danes odidejo od ondot za 2 dni v Hjel, sred oktobra pa v Ločnik, Kormin in Biljano. — Še drugo nenavadno cerkveno slavnost smo imeli včeraj na Kostanjevici pri Frančiškanih. Obče priljubljeni O. Jernej Večerina (Hrvat iz Drage blizo Reke) je obhajal 50letnico svojega mašništva in ponovil redovniško zaobljubo. Odlični duhovniki so ga iznenadili sè svojo nazočnostjo pri „zlati maši“ — g. prošt Valussi (bil je naddiakon), monsignora prof. Kocijančič in dr. Zorn. Izmed svetnih veljakov naj imenujem gosp. župana dr. Deperis-a. Pred začetkom pomenljivih in ginljivih obredov je imel gosp. prošt kratek pa sprelep ogovor v italijanskem jeziku. O. Jernej je rojen 27. junija 1807., v mašnika posvečen 25. sept. 1831. Malo da ne ves čas svojega samostanskega življenja je prebil na Kostanjevici in dosegel vse razne častne redovniške službe. (O. Jernej je spovednik našega prevzvišenega knezonadškofa.) — V saboto 24. t. m. je došel v Gorico blagi g. vitez Schneid-Treuenfeld in stanuje v Villi Windspach pod Kapelo. Bodi bolehnemu rodoljubu milo naše podnebje!

Iz Trsta 26. sept. *) — Znano je, da se boprihodnje leto v spomin petstoletnice, kar se je Trst prostovoljno pridružil Avstriji, napravila velika **razstava**. Po proračunu bo stala 350.000 do 400.000 gold., ti stroški se bodo pokrili iz državne podpore (40.000 gld.), iz prostovoljnih doneskov (dozdaj je podpisanih okoli 95.000 gold.), iz posebne v ta namen priredjene loterije (100.000 gold.) in z vstopnino. Bojimo se sicer, da ne bi skušali razstavi dati popolnem laški obraz, a vkljub temu je želeti, naj se je Slovenci iz vseh dežel obilno udeležijo. Pripravljajte se zato obrtniki in kmetovalci uže o pravem času, da boste sebi in domovini na čast pokazali svetu izdelke in pridelke slovenskega uma in dlana! Takrat pa tudi zahtevajte odločno, da se vam na razstavi enakopravnost jezika prisodi. Vršila se bode razstava na južni strani mesta pod sprehajališčem „S. Andrea“, kjer se v razširjenje prostora uže delj časa morje zasipava. Tržaški Slovenci bodemo gotovo z vso vnetostjo patriotizma petstoletnico praznovali z raznimi slovesnostmi.

Tukajšnji deželni zbor se je minolo soboto odprl. O njem poročati ni vredno, ker skušnja v preteklih letih uči, da se v njem vselej mnogo prazne slame mlati, smešnega ropota dela, a (vzlasti za okoličane) malo prida sklene. Beseda četvorice Slovencev je — glas vpijočega v puščavi! Komu ni še v spominu divji hrum in vrišč, katerega je lani v deželni hiši prouzročila edina slovenska beseda „tukaj“? Dva okoličanska okraja sta letos brez poslancev, ker je enega okraja zastopnik dr. Strudthoff (lahon) te dni umrl, zastopnika druzega, dr. Bizjaka pa je lahonska večina, z nogami teptajoč vse ustavne pravice in načela, vrgla iz deželne hiše. Ker je bila oseba dr. Bizjakova vzrok, da se je med nekaterimi slovenskimi časniki in tukajšnjimi narodnjaki razvnel strasten prepir, ki se je zdaj raztegnil tudi na druge zadeve, bodi mi dovoljeno, o tej stvari mirno in nepristransko besedo spregovoriti. Ko se je imel spomladi za 5. okoličanski okraj nov poslanec voliti, se je sklical

---

*) Hvala lepa! Prosimo večkrat kaj. Vred.

občni zbor društva „Edinost“ in potem še volilna zbora na Opčinah in v Bazovici. O teh prilikah in uže poprej se je ponujala kandidatura raznim narodnjakom (tudi g. Malalanu), a nikdo — nikdo je ni hotel sprejeti. Še le potem se je mislilo na dr. Bizjaka, katerega so torej enoglasno imenovali ter po časniku „Edinost“ kmalu potem proglasili kandidata. Od onega občnega zbora do volitve je preteklo 20 dni, in glejte, takrat ni se oglasil noben tržašk narodnjak zoper g. Bizjaka, nobeden ni privatno ni javno po časnikih društva „Edinost“ in volilcev svaril pred njim, češ, da ima kako marogo na sebi. In tudi pozneje, ko je bil omenjeni gospod 8. maja z ogromno večino izvoljen, je vse molčalo — dotlé, ko se je večini mestnega zbora izljubilo, po nevslišanem ostracizmu zoper predlog dotičnega odbora dr. Bizjaka volitev anulirati. Samo par nazočih Slovencev se je vzdignilo za njegovo podrditev. In še le zdaj so nekateri tukajšnji „narodnjaki“ (da se Bog usmili!) zadeli na „dlako v jajci“; dva slovenska časnika sta priobčila iz Trsta strastne osobne napade na-nj, in sta zgrabila tudi društvo „Edinost“, zakaj ga je volilcem „usililo“! Vprašamo, ali se sme tako početje imenovati rodoljubno, se li more odobravati? Čemu „malkontenti“, ako jim je za čast Slovenije v resnici mar, niso govorili o pravem času? Zakaj je med tukajšnjo mnogoštevilno slovensko inteligenco tako grozna apatija, kedar gré za narod tudi delati? Kdor svoje dolžnosti proti narodu zanemari, ne gre mu pravica, bodisi zakotno bodisi javno, delajoče rodoljube kritikovati in v njih očesih pezdirja iskati. Ako se v tako važnem mestu, kakor je Trst, vsa bremena na rame 5—6 osob odvalijo, katere zraven tega imajo še za svoje družine skrbeti, ali potem odpustljivo, ali se jim včasi kaka pregreha ali pomota brez slabega namena nameri? Niso li zastran gosp. B. ravnali „bona fide“? Brez dvombe bilo bi vse izostalo, kar se je odsihdob prigodilo, ako ne bi oni kritikarji s svojimi nedostojnimi grajami osebnih nakanov doseči namerjavali. Zato naj bi v enakih razprtijah med narodnjaki uredništva časnikov bolj taktno postopala!

Iz Notranjskega 24. sept. — Mnogo se je uže po slovenskih listih besedovalo o tem, da naj se ustanovi za vse slovenske učitelje en sam šolsk list, kateri naj bi v središči Slovenije — v Ljubljani — izhajal. Naj bode tedaj dovoljeno, da k temu tudi „Novice“ svojo misel povedó. — Res je, da v edinosti je moč in z edinostjo morejo se tudi močni navali nasprotnikovi dobro parirati, in — če je kje edinosti in vzajemnosti potreba, treba je je gotovo pred vsem slovenskemu učiteljstvu, katero še nikoli samo med sabo tako razdejano bilo ni, kot je ravno v sedanjem času. To je pa za šolstvo, čast in dobro ime učiteljskega stanu po slovenskih deželah oni strupeni modras, ki zaplodil se je v gnjezdu renegatstva, se ondi dobro odebelil ter z vso strastjo svojega strupa — demoralizacije in korupcije — slovensko učiteljstvo slednjič skoraj popolnem spridil in med seboj razdejal. Tej pošasti treba je glavo odsekati in jo popolnem ugonobiti, da se med učitelji zopet do sloge, značajnosti in prave vzajemne delavnosti v prid narodu slovenskemu dospe. V viharnih dnevih preteklih 10 let ostalo je po vseh slovenskih deželah le prav malo učiteljev svojemu narodu in pa svojemu imenitnemu poklicu zvestih in stanovitnih, in ti imeli so in imajo tudi še v Ljubljani svoje ognjišče in svoje glasilo „Tovariša“, kateri je pravim pedagogičnim načelom (Bogu, narodu in državi) zvest ostal, ter od svojega možatega in značajnega takta in prepričanja tudi ob največem viharji ne za las krenil ni. „Slovenski Učitelj“ ob svojem času je zgrešil pravo pot in moral je po malo letih konec vzeti, kar se prigodi slednjič vsakemu časopisu, kakoršne koli barve, če le lavira in ne hodi prave poti ter ni v ljudskem prepričanji utrjen. — Pozneje oživela sta se še dva slovenska šolska lista: „Popotnik“ v Celji in „Šola“ v Gorici. Ta dva lista imata tudi svoja uradnika in svoja založnika, s katerimi faktorji treba je pred vsem računati. Zato je moja misel ta, naj se o ustanovitvi le enega šolskega lista stvar pri jedru začne razpravljati in ne gloda le samo lupina. K temu potrebno je pred vsem vzajemnega sporazumljenja sedanjih treh urednikov „Tovariša“, „Popotnika“ in „Šole“, pa tudi njihovih založnikov. Ti imajo prvo besedo govoriti; njih naloga je, šolstvu v splošni prid pravo ukreniti. Da smo res slovenski učitelji skupnega glasila potrebni, ne more nobeden zanikavati; ako bi pa to glasilo ne imelo v prave roke priti, bolje je, da ostane priličnejemu času vsa reč še pridržana. S tem pa vendar ne trdim in tudi ne zahtevam, da bi moral novi edini šolski list še leta in leta le „pium desiderium“ostati, tega nikakor ne, al to želim, da se njegovo upravništvo spretnim, pravim in poštenim rokam izroči. *) Resnicoljub.

Iz Stare Oselice 20. sept. — Kdor dobrega sveta išče, ga dobí pri „Novicah“, tega smo uže dolgo let prepričani. Zato ga prosimo zdaj o naših mršavih občinskih zadevah. Sedanje županstvo obstojí uže od 4. maja 1878. leta, pa še ni bilo računa občinskega več kakor samo enkrat, a še takrat ni bil popolno sklenjen; občinski nakladi tečejo vedno po prvem primanjkljeji brez ozira, ali morajo vedno taki biti in ali izhaja občina ž njimi ali ne. Tudi izmed odbornikov nihče ne vé, kje je občinska kasa in ali kaj va-njo pride ali ne, koliko je primanjkljeja ali ostanka, in če kdo kaj popraša ali priganja za kako občinsko reč, je odgovor županov ali pisarjev: „e boste uže pozimi zvedeli, ko bo čas, vsaj se nič ne mudí!“ To odkladanje gre leto za letom in nazadnje ni nikjer nič. To poletje enkrat je občinski pisar po cestah lovil odbornike, da bi prišli k računu, pa enim je en dan napovedal, drugim drugi dan, tako, da nazadnje nikjer nič ni bilo, in računa le še ni! Volitve čas je tudi prišel, a je tudi ni. Žalibog, da naš slavni župan ne zna čitati ne slovenski in ne nemški, niti pisati ne; on je dobra duša, pa mora delati, kar mu nemčurski pisar veleva, in plesati, kakor mu on žvižga! Svetujte nam, drage „Novice“, kaj nam je početi? **) Več občincev.

Novomesto 24. sept. (*Kmetijsko razstavo*) imamo prve dni prihodnjega meseca. Program tej prvi dolenjski razstavi je sledeči: Razstava se bode vršila v prostorih prvega narodnega doma „v Novomeški čitalnici“, pričela se bode 2. oktobra in trajala do 4. ok-

---

*) Ne vidimo pač nikakoršnega razloga, zakaj ne bi skušeni „Tovariš“ v Ljubljani ne ostal vsem slovenskim učiteljem skupno glasilo, ki bode podpiran od vseh straní naše Slovenije, tam vspešneje delati mogel. Vred.

**) Po tem popisu je Vaša občina res v strašanskem neredu, in potreba je nujna, jej dati oni red, katerega postava od 17. svečena 1866. in pa pozneje izdani zakoni velevajo. Ker na tem mestu nimamo prostora Vam vsega na drobno razkladati, Vam nasvetujemo, kupiti si knjižico, ki Vam bo vse razjasnila, kar morate vedeti. Imenuje se „Nauk slovenskim županom, kako jim delati, kadar opravljajo dolžnosti županstva. Spisal Anton Globočnik, c. kr. okrajni glavar v Postojni. Natisnila in prodajata (po 1. gold.) tiskarja Klein in Kovač v Ljubljani v špitalskih ulicah Nr. 5.“ V tej knjižici najdete vse, kar treba vediti županu, občinskim svetovalcem in odbornikom, da poznajo svoje dolžnosti pa tudi vse svoje pravice. Prvo potem pa je, da se s pritožbo obrnete do sl. deželnega odbora, da on županu ukaže račune položiti, novo volitev razpisati itd. Vred.

tobra 1881. Dnevni red: V nedeljo 2. oktobra ob 9. zjutraj se bode razstava slovesno otvorila, ob 12. opoludne predavanje in demonstriranje o preiskavah mošta in vina; ob 4. uri popoludne predavanje o trtni uši in demonstriranje dotičnih preparatov. Nadaljevanje demonstriranja o moštnih in vinskih preiskavah. — V ponedeljek 3. oktobra ob 8. zjutraj začetek; ob 12. uri predavanje o kisanji vina in demonstriranje; predavanje o sadjereji; ob 2. uri popoludne tombola na vélikem trgu pred mestno hišo. Za dobitke odločil je razstavni odbor kmetijske stroje in posode. Ob 5. zvečer predavanje in demonstriranje; ob 8. zvečer banket v čitalnični restavraciji. — V torek 4. oktobra ob 8. začetek; ob 12. opoldne razdelitev dobitkov. Ob 6. zvečer konec. — Vstopnina 10 kr. Razstavni odbor.

Iz Šent Jerneja na Dolenjskem 19. sept. — Letos bilo je v naši deželi obilo nesreče po požarih. Ne le v naši bližnji okolici (Kostanjevici) je gorelo, temuč tudi po drugih krajih bilo je mnogo požarov. Zato so se od mnogo strani čule prošnje: pomagajte ubogim pogorelcem! Res treba je, da se ljudstvo podučuje in naganja, naj dá svoja poslopja zavarovati, kajti asekurance dadó pogorelcem prvo pomoč; zanikarn je vsak gospodar, kdor tega ne storí. Potrebne so pa tudi požarne brambe, da v sili pritekó pogorelcem na pomoč. Pri nas smo uže pred kakimi devetimi leti kupili brizgalnico pri gosp. Samasi v Ljubljani in s tem pokazali, da naši ljudje cenijo pregovor: „pomagaj si sam in Bog ti pomaga“. Pri gasenji je pa tudi treba izurjenih ljudí, da o priliki požara vsak vé kam stopiti, in katero delo pri gasilnici opravljati. Ustanovil se je bil odbor in sostavil si pravila, po katerih je sedaj v življenje stopila požarna naša bramba pod vodstvom g. Franceta Zagorca, sina Jožefa Zagorca, bivšega deželnega poslanca. Sklicali so se možje in mladenči ter nekaterikrat uže urili se v tem poslu. In res pokazali so o priliki požara v Kostanjevici, da vrli naši Šent-Jernejčanje znajo gasilnico rabiti, tako, da so res mnogo pripomogli, da se je veliki ogenj zadušil. Ker pa po prislovici: „z Bogom začni vsako delo, da bo dober tek imelo“, so tudi naši požarni brambovci sklenili, 19. dne t. m. naprositi gosp. župnika Jan. Vovka, naj bi jim ta dan sv. mašo peli. In zares je bila pri podružni cerkvi Matere Božje v Šmarji slovesna sv. maša s pridigo. V tem govoru so častiti gosp. župnik tehtno razložili četveri ogenj, ki naj ga možje in mladenči gasé po fari, da se ljudstvo ogne časnemu in večnemu ognju. Pri sv. maši pele so se pa tudi primerne pesmi na koru. — Ne smem pa zamolčati, da so se prejšnji dan zbrali vsi požarni brambovci, katerih je sedaj uže okoli 65 mož, v posvetovanje: v katerem jeziku se bode zapovedovalo (komandiralo). Trije ali štirje glasi bili so za to, da bi se v nemškem jeziku zapovedovalo. Gosp. kapitan Zagorec jim je dal prosto glasovati. Ko pa je videl, da jih podpihujejo oni trije, izjavil se je možato, da rajši odstopi, nego da bi v drugem kot v domačem slovenskem jeziku zapovedoval. Obravnava tega predmeta bila je neki zeló viharna. Naš župan, ki se je v ljudski šoli za silo naučil svoje ime po nemško podpisati, udinjal si je za občinskega tajnika nekega gosp. Štubelna iz Radeč, ki je tukaj kot dacar nastavljen in hudo nemškutari, izjavil se je neki, da bo srenja sklicala nove ude pod nemško komando, katera je vse bolj „nobel“ itd. Al velika večina vrlih naših domačinov ni se dala strahovati od presmešnih nemčurskih nakán in izbacnila župana pa „barona Bingelmajerja“, ki tudi komaj toliko pisati zna, da prav za silo z nemškimi črkami svoje pravo ime podpiše. In prav so storili domačini, da so ljuliko od pšenice ločili; kajti, če bi bili imeli one zagrizene nemčurčke vmes, bil bi zmerom prepir in razpor. Sv. Florijan, ki ga pomoči prosimo o sili ognja, gotovo slovenski jezik tako dobro razume, kakor nemški. Naj se nam vendar naš lepi domači jezik ne preganja na domači zemlji! *) Zato vas vrle mladenče domače veselo pozdravljamo ter vam srečo vošimo v blagem delovanji zoper silo ognja! Bog daj, da ne bi imeli preobilo požarov gasiti!

Iz Ljubljane. — Na božjem našem svetu se pač marsikaj prigodí, česar se ni pričakovalo, — vendar se pa tudi zgodí, kar se je prerokovalo. To zadnje velja o prerokovanji ostre zime, ki se nam uže koncem tega meseca napoveduje s 4 in 5 stopinjami gorkote, ki jo imamo te dni zjutraj v Ljubljani. Res, prav neprijetno vreme je nastopilo.

(*Poročilo o delitvi konjskih premij na Kranjskem.*)

V Ribnici so 3. dne septembra prejeli premije za kobile z žebeti: Josip Erken iz Mlake 40 gold., Andrej Škrabec iz Horvače 25 gold., Matija Sigmund iz Geschwenda 20 gold., Josip Jaklič iz Stare Loke 15 gold., Jurij Mihelič iz Skalovja 15 gold., — Gregor Merhar iz Prigorice in Janez Rus iz Breže sreberno medalijo, Matevž Križman in Janez Podboj, oba iz Ribnice, pa bronasto medalijo, za mlade breje kobile: Anton Bok iz Breže 30 gold. in Janez Pelc iz Ribnice 20 gold., — za eno in dveletne žebice: Matevž Kramar iz Skalovja 10 gold., Anton Schütz iz Breže 10 gold., Štefan Peterlin iz Velikih Poljan 10 gold., France Levstik iz Velikih Lašič sreberno, Ivan Hočevar iz Podloga pa bronasto medalijo, —

v Šent-Jerneji so 5. dne t. m. prejeli premije za kobile z žebeti: France Vrtačič iz Pristave 40 gold., Vincenci Smola, grajščak v Grmu 25 gold., Janez Globočnik iz Stare vasi 20 gold., Anton Barborič iz Čadrežev 15 gold., France Eršte iz Nemške vasi sreberno medalijo, Alojzij Košir, župnik iz Šent-Ruperta, in pa Martin Fabijan iz Čadrežev bronasto medalijo. — Za mlade breje kobile: Anton Perjatel iz Rakovnika 30 gold., gospá Marija Gressel iz Trebnjega 20 gold., Janez Bambič iz Čadrežev bronasto medalijo, — za eno in dveletne žebice: Rajmund Vašič, grajščak iz Škrljevega 15 gold., grof Albin Margheri, grajščak iz Otoča 10 gold., France Fabijan iz Gradiša 10 gold., Janez Vovkov iz Dobrave 10 gold., Vincencij Smola, grajščak v Grmu, in Janez Keršin iz Zgornjega Gradišča sreberno, France Maicelj iz Bele cerkve pa bronasto medalijo, —

na Vrhniki so 7. dne t. m. prejeli premije za kobile z žebeti: Anton Jeršan iz Unca 40 gold., Vincencij Ogorelec iz Škofelce 25 gold., Anton Rotar iz Podsmreke 20 gold., Janez Obreza iz Vrhnike 15 gold., Jernej Šušteršič iz Sinjegorice 10 gold., Jernej Jeraj iz Sinjegorice in Josip grof Auersperg, grajščak na Igu, sreberno medalijo, — Franjo Gregurka iz Sinjegorice, Jakob Modic iz Matenje, Janez Rus iz Loga in Lorenc Jereb iz Loga, bronaste medalije. — Za mlade breje kobile: Matevž Strešaj iz Cerknice 30 gold., Janez Gams iz Iškeloke 20 gold., Andrej Marinka iz Vnanjih Goric 15 gold., Janez Brudič iz Cerknice sreberno medalijo in Pavel Kušar iz Sinjegorice bronasto medalijo. — Za eno- in dveletne žebice: Luka Jerala iz Samotorce 10 gold. in Lorenc Jereb iz Loga 10 gold., —

v Kranji so 12. dne t. m. prejeli premije za kobile z žebeti: Janez Zupan iz Srakovelj 40 gold., Matija Kromač iz Zapóg 25 gold., Janez Krašič iz Gov-

*) To je vendar sramota, da v vsaki borni vasici slovenski se nahaja par ljudí, ki, če tudi nemški ne znajo, tlako delajo Bismarku! Vred.

nika 20 gold., France Mubi iz Spodnje Bele 20 gold., Janez Brejc iz Nove vasi 15 gold., Janez Grajzar iz Vodic sreberno medalijo, Anton Mežnarc, dekan iz Kranja in Janez Šporn iz Vodic bronasto medalijo. — Za mlade breje kobile: Janez Marolt iz Radovne 30 gold., Lorenc Okorn iz Kokrice 20 gold., Andrej Knafel iz Dobrepolja 15 gold., Janez Kristan iz Stražiša sreberno medalijo, in Miha Rebolj iz Most bronasto medalijo. — Za eno- in dveletne žebice: Janez Kolman iz Zapuš 10 gold., Boštjan Vrbič iz Most 10 gold., Andrej Bohina iz Zapog 10 gold., Jakob Rozman iz Podreč sreberno, Miha Begel iz Dvorja pa bronasto medalijo.

— Na gimnazijo ljubljansko se je letos oglasilo 731 učencev in izmed teh v prvi razred 201, od katerih so jih pa 44 odvrgli, tako, da jih je ostalo za slovenski oddelek 98, za nemški pa 59. Ko število gimnazistov zmerom narašča, se manjša na realki, kjer imajo v 7 razredih 205 učencev memo 237 lanskega leta. Ker je revščina pri nekaterih velika, jih podpira tudi tako imenovana „študentovska kuhinja", kjer jih čez 40 dobiva po nekoliko živeža.

— Na gimnazijo ljubljansko prestavljen je profesor Šuklje iz Dunajskega Novomesta, na njegovo mesto pa gre iz Ljubljane prof. Zeehe; tako pride tedaj zopet vsak na tisto mesto, kjer je uže prej služboval. Z nova prišel je na ljubljansko gimnazijo za suplenta g. Pavlin, g. Vehovec imel bode pa poskušnjo leto za profesuro.

— V bogoslovsko semenišče za vodjo je prišel na mesto gosp. kanonika dr. And. Čebaška gosp. dr. Jan. Gogola, častni kanonik in vodja Alojzijevišča. Za vodjo v Alojzijevišče pa pride gosp. prof. Toma Zupan.

— (*Semeniško vodstvo*) naznanja, da se za gg. bogoslovce šolsko leto prične s 1. oktobrom. Naj torej vsi gg. bogoslovci prihodnjo soboto pridejo v semenišče in se svojim prednikom oglase.

— Šolska knjiga „Geometria" se zdaj, ko je tiskarna z Dunaja dobila dotične klišeje, pridno tiska.

— Gosp. Josip Staré, gimnazijski profesor v Zagrebu in znani slovenski pisatelj, pride za gimnazijskega ravnatelja v Belovar.

— Prečastiti gosp. V. Lah, zadnji čas kaplan v Naklem, se prve dni prihodnjega meseca podá zopet v Bosno, kjer nastopi svoj misijon.

— Gosp. Franjo Sovan mlajši, ki zdaj v družbi z gosp. dr. Zarnikom in njegovo soprogo potuje po Laškem, je včeraj telegram poslal v Ljubljano z gore Vesuva, 1289 metrov visocega ognjenika, na katerega je zadnja leta bila narejena železnica. Pač malokdo se je dozdaj peljal po železnici na glasovito goro, ki mnogokrat ogenj iz sebe meče.

— Po telegramu, s katerim so rodoljubi v nedeljo v Središči pri Modrinjakovi slavnosti zbrani odzravili pozdrav dr. Jan. Bleiweisa, je vklub neugodnemu vremenu bilo mnogo občinstva zbranega in navdušenost bila je velika v spomin zaslužnega pokojnika.

— Iz Levova se nam poroča, da gosp. Fr. Gerbić z veliko pohvalo poje v poljski operi.

— Iz Idrije se nam piše, da bode prihodnjo nedeljo obhajal zlato mašo gosp. Ignacij Eržen, župnik v pokoji, rodom Idrijčan.

— Ravnokar je začela družba kmetijska razpošiljati na velikem papirji tiskane oklice za razstavo in premiranje goveje živine v Kranji, ki naj bi jih županstva nabila na vidnih krajih.

— Gospodičina Ivana Foederl, učiteljica umetelnega vezenja, katera je uže pri nekaterih razstavah bila odlikovana, je zopet pri letošnji obrtni razstavi v Hebu na Češkem za raztavljena svoja in svojih učenk dela prejela medalijo. Ta lična dela so brezplačno na ogled razstavljena v njenim stanovanji na stolnem trgu štev. 8. Naj jih gredó ogledat naše gospé in gospice?

— (*Vabilo.*) Poúk v petji za gospode in gospodičine v čitalnici se prične 1. oktobra. Za gospode bo pevska šola vsak ponedeljek in vsako sredo ob 8. uri zvečer, — za gospodičine pa vsak četrtek ob 7. uri zvečer. — Pevske vaje za moški zbor so, kakor dosedaj, ob torkih in petkih, vselej točno od 8. do 9. ure. — Kdor hoče pevsko šolo obiskovati ali pa vstopiti v pevski zbor, naj to stori v omenjenih dneh in urah v čitalnični pevski sobi v 1. nadstropji. K obilni udeležbi vabi čitalničin odbor.

Naznanilo dolenjskim vinorejcem.

Gosp. R. Dolenc, vodja Slapenske vino- in sadjerejske šole, pride 4. dné oktobra (prihodnji torek) v Semič, pozneje pa tudi v Črnomelj in Metliko, podučevat v trtoreji in kletarstvu.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Novi državni bankovci po 5 gold. začnó se izdajati 1. dne oktobra.

— Po tolikem ugibanji, kaj pomeni shod ruskega in nemškega cesarja v Gedanskem, je zdaj prišla resnica na dan, da vsi pomenki vladarjev so merili na ohranjenje svetnega miru.

Iz Zagreba. — 27. septembra se je pričel sabor hrvatski. Podoba je, da bode hudo vršelo v zbornici, ko pridejo volitve poslancev v pretes. Nekateri škofje so res čudni svétniki, tak je tudi škof kardinal Mihalović, od glave do nog madjarom, ki zdaj takim župnikom, ki so pošteni Hrvatje in so bili od neodvisne narodne stranke (opozicije) za poslance izvoljeni, prepoveduje vstop v zbor, to je, ne dopušča, da bi se jim dal dopust (urlaub) za čas zborovanja. Župniku Zoriču, ki je bil izvoljen za poslanca, vzel je mahoma kaplana, da ne bi mogel iti v zbor. Menda se bodo narodni gospodje zaradi take silovitosti pritožili v Rim.

Iz Trsta. — Minister Conrad izkazal se je zopet prijaznega nam Slovencem s tem, da je odbil opravičeno spomenico našega političnega društva „Edinosti", v kateri je društvo prosilo, naj se vpelje slovenščina v srednjih šolah od razreda do razreda. To je ista rešitev za Trst, kakor je bila una za Goriško — „ad calendas graecas".

Francosko. — Kulturni boj cvetè na Francoskem čedalje bolj. Tako je župan v mestu Lillu oklical prepoved, v kateri strogo zabranjuje, da duhovnik ne sme svečano bolnikov obhajati iti, — v Montaubaru pa se je moralo siloma zapreti semenišče bogoslovcev. V takih ukazih postopata Gambetta in Ferry popolnem složna, katera se drugače vendar nekako pisano gledata. Gledé na take okolnosti bode obnašanje pruske vlade do katoličanov v Alzaciji prebudilo veliko pozornost v viših francoskih krogih; pruska vlada je namreč ukazala, da se v prihodnje na srednjih šolah namestijo samo učitelji katoliški za filozofijo, povestnico, jezikoslovje in zemljepis.

Iz Maribora 28. sept. (Telegram „Novicam".) Rodoljub dr. Karol Ipavic danes dopoludne umrl.

Odgovorni vrednik: Alojzi Majer. — Tisk in založba: J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.